

Co-funded by the
Creative Europe Programme
of the European Union

ICOVET

MESLEKİ EĞİTİM VE ÖĞRETİM YOLU İLE REKABETÇİ AVRUPA'YA ENTEGRASYON

ÖĞRENCİ, ÖĞRETMEN VE İŞVERENLERİN MESLEKİ EĞİTİM VE ÖĞRETİMDE REKABET EDEBİLİRLİK VE YENİLİKÇİLİK HAKKINDAKİ ALGILARI.

¹Ulusal Araştırma Konseyi (İTALYA)

²Çubuk İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü (TÜRKİYE)

³Çubuk Mesleki Eğitim Merkezi Müdürlüğü (TÜRKİYE)

C. Tosto¹, G. Chiazzese¹, G. Fulantelli¹, D. Taibi¹, Ö. Devrim², H. Üzüm³

Co-funded by the
Creative Europe Programme
of the European Union

ICOVET

MESLEKİ EĞİTİM VE ÖĞRETİM YOLU İLE REKABETÇİ AVRUPA'YA ENTEGRASYON

"Erasmus+ Programı kapsamında Avrupa Komisyonu tarafından desteklenmektedir. Ancak burada yer alan görüşlerden Avrupa Komisyonu ve Türkiye Ulusal Ajansı sorumlu tutulamaz."

**ÖĞRENCİ, ÖĞRETMEN VE İŞVERENLERİN MESLEKİ EĞİTİM VE ÖĞRETİMDE
REKABET EDEBİLİRLİK VE YENİLİKÇİLİK HAKKINDAKİ ALGILARI.**

C. Tosto¹, G. Chiazzese¹, G. Fulantelli¹, D. Taibi¹, Ö. Devrim², H. Üzüm³

Özet

Mesleki eğitim ve öğretim (VET), Avrupa Topluluğunun kuruluşundan bu yana AB politikasının önemli bir parçası olagelmıştır. VET'in gençlerin işgücü piyasasına yönelik olarak beceriler kazanmalarında, piyasaya entegre olmalarında ve onlara kaliteli teknik beceriler sağlamada anahtar bir ekonomik işlevi vardır. VET ayrıca, Avrupa'yı dünyanın en rekabetçi ve dinamik bilgi tabanlı toplumuna dönüştürmeyi hedefleyen AB Lizbon Stratejisinin de önemli bir unsurudur. Rekabetçilik, Lizbon'un ana hedefidir ve ekonomik ve istihdam performansını, sosyal uyumu ve sürdürülebilir ekonomik büyümeyi içermektedir. Rekabetçilik ve yenilikçilik, bir ulusun, işletmelerine daha fazla değer veren ve vatandaşlarına daha fazla refah sağlayan bir ortam yaratma ve sürdürme kabiliyeti ile yakından ilgilidir. Sonuç olarak, AB üyeleri ve aday ülkeler VET sistemlerini rekabet gücü ve yenilikçilik ve işgücü piyasası ile uyumlu hale getirmek üzere harekete geçmişlerdir. Bu bağlamda, AB tarafından finanse edilen proje, "VET (IceVET) Yoluyla Rekabetçi Avrupa ile Bütünleşme", yenilikçilik ve rekabet edebilirlikle ilgili konulardaki ve bunların ortak ülkelerdeki tüm VET aktörleri arasında vatandaşların istihdam edilebilirliği ve küresel pazar koşulları üzerine etkileri çerçevesindeki bilincin artmasını teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Beş Avrupa ülkesinden (Yunanistan, İtalya, Polonya, İspanya, Türkiye) kuruluşlar IceVET konsorsiyumunu oluşturmuştur. IceVET projesi çerçevesinde, öğrenciler, öğretmenler ve işverenler arasında VET sisteminin rekabet gücü ve yenilikçilik algısındaki farklılıkları ilgili uluslar kapsamında araştırılmıştır. Bu amaçla, 500 katılımcıya bir anket uygulanmıştır: 250 öğrenci, 150 öğretmen ve 100 işveren. Öğretmenler ve işverenlere yönelik olarak VET yenilikçiliği ve rekabetçiliği konusundaki kaniya ilişkin ulusal farklılıkları değerlendirmek amacıyla iki tane Kruskal-Wallis testi yapılmıştır. Örneklem öğrencilerde aynı amaca ulaşmak için tek yönlü bir ANOVA kullanılmıştır. Yunan ve Polonyalı öğretmenler ve Yunan işverenler, yerel VET sistemlerini, öğrencileri rekabet edebilirlik için eğitime hususunda diğer uluslardan gelen meslektaşlarına kıyasla daha yenilikçi ve odaklı buluyorlardı. Buna karşılık, öğrencilerin yerel VET sisteminin milletlerarası yeterliliklere ilişkin algılarında bir fark gözlenmemiştir. Son olarak, genel öğretmenlerin ve öğrencilerin algılarının kabaca karşılaştırılması, öğretmenlerin VET sistemlerinin yeterliliği konusunda daha olumlu bir kaniya sahip olduklarını ortaya koymuştur.

Anahtar Sözcükler: Mesleki eğitim ve öğretim, Avrupa Ülkeleri, Mesleki eğitim ve öğretim yeterliliği, Rekabetçilik ve yenilikçilik.

1 GİRİŞ

Mesleki eğitim ve öğretim (VET) sistemi genel olarak hem özel hem de kamu kurumları tarafından kalifiye işgücü oluşturmak üzere verilen üniversite dışı eğitim ve öğretim olarak tanımlanabilir. Üretim sisteminin ulusal özellikleri, işgücü piyasası, endüstriyel ilişkiler ve genel eğitim sistemi ile birbirine geçmiş ilişkisi nedeniyle ülkeler arasında geniş ölçüde yaygındır ve önemli ölçüde değişkenlik göstermektedir [1].

Mesleki eğitim ve öğretim Avrupa Birliği'nin kuruluşundan bu yana Avrupa Birliği (AB) politikasının temel bir ilgisine mazhar olmuştur ve 2000 yılında AB Lizbon Stratejisi'nin tanımlanmasından sonra çok önemli bir unsur haline gelmiştir [2]. Gerçekten de, Lizbon Stratejisinin hırslı amacı, Avrupa'yı dünyanın en rekabetçi ve dinamik bilgi tabanlı toplumuna dönüştürmek ve aynı zamanda sürdürülebilir ekonomik büyüme ve yüksek sosyal uyumu mümkün kılmak üzere belirlenmiştir [3]. Bu bağlamda, mesleki eğitim ve öğretim, gençlerin işgücü piyasasına yönelik olarak beceriler kazanmalarında, piyasaya entegre olmalarında ve onlara kaliteli teknik beceriler sağlamada anahtar bir işleve sahiptir. Başka bir deyişle, bir ülkenin rekabet edebilme fırsatı kesin bir şekilde bilgi temelli bir ekonominin gelişimine dayanmaktadır ve eğitim, vasıflı ve bilgili çalışanlar yetiştirmek amacı güden bir ana yol olarak düşünülebilir [4]. Ayrıca Morselli [5], yenilikçilik ve girişimciliğin, bir ülkenin ekonomik büyümesinin karşı karşıya kalması gereken küresel zorluklara cevap vermede iki temel unsuru temsil ettiğini varsaymaktadır. VET sisteminin özellikle yenilikçiliği teşvik etme konusunda üstlenebileceği rol, ilk olarak gelecekteki işgücünün üretim süreçlerinin altında yatan pratik/teknik becerinin ve bilginin teknolojinin yaygınlaşması ile ilgilidir. Ayrıca, VET sistemi bazen şirketler ve hizmetler arasında Bilgi ve İletişim Teknolojileri (BİT) transferini kolaylaştıran bir tür "teknoloji aracısını" temsil edebilir [6]. Önceki bir çalışmada [9] VET öğrencilerine yönelik eğitim programlarının etkinliğini araştırmak amacıyla işgücü piyasasının beklentileri, mesleki eğitim kurumları tarafından sağlanan öğrenme programlarıyla karşılaştırılmıştır.

Eğitim ve öğretimde Avrupa işbirliğine yönelik stratejik çerçeve tarafından sağlanan yönergelerle göre [7], rekabet gücü ve yenilikçilik, bir ulusun, işletmelerine daha fazla değer katan ve vatandaşları için daha fazla refah sağlayan bir ortam yaratma ve sürdürme kabiliyeti ile yakından ilgilidir. AB üyesi ülkeler ve aday ülkeler de VET sistemlerini mevcut işgücü piyasasının rekabet gücü ve yenilikçilik ihtiyaçlarına uygun hale getirmek için girişimlerde bulunmaktadır.

Bu çerçevede Avrupa Komisyonu tarafından finanse edilen "VET (IceVET) ile Rekabetçi Avrupa'ya entegrasyon" projesi, yenilikçilik ve rekabet edebilirlikle ilgili konulardaki ve bunların ortak ülkelerdeki tüm VET aktörleri arasında vatandaşların istihdam edilebilirliği ve küresel pazar koşulları üzerine etkileri çerçevesindeki bilincin artmasını teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Beş Avrupa ülkesinden (Yunanistan, İtalya, Polonya, İspanya, Türkiye) kuruluşlar, diğerlerinin yanı sıra yerel Milli Eğitim Müdürlükleri ve mesleki eğitim merkezlerinin katılımıyla IceVET konsorsiyumunu oluşturmuşlardır.

Bu belge, ICEvet projesine katılan beş Avrupa ülkesindeki öğrenciler, öğretmenler ve işverenler arasında VET sisteminin rekabet gücü ve yenilikçilik algısındaki ulusal farklılıkları araştırmaktadır.

2

METODOLOJİ

2.1. Araştırma tasarımı ve katılımcılar

Mevcut çalışma, gözlemsel ve araştırıcı nitelikte idi. Araştırmanın amacı doğrultusunda, her bir ortak ülkeden 50 öğrenci olmak üzere toplam 250 katılımcı dahil edildi. Aynı şekilde, 150 öğretmen ve 100 işveren de dahil edildi (her ülkeden sırasıyla 30 ve 20). Bu çalışmaya toplam 500 katılımcı katıldı. Katılım gönüllü olarak yapıldı ve tüm katılımcılardan yazılı onay alındı.

2.2. Ölçümler

Cinsiyet ve mesleki deneyim yılı (öğretmenler ve işverenler için) ve cinsiyet ve kaçınıcı sınıfta olduklarını (öğrenciler için) açıklayan veriler toplanmıştır. Ayrıca, üç farklı grubun (öğrenci, öğretmen ve işveren) katılımcılarına, menşe ülkelerinin VET sistemi tarafından teşvik edilen yenilikçilik ve rekabet edebilirlik hakkındaki algılarını değerlendirmek üzere bir öz raporlama anketi uygulanmıştır. Anket, 5 puanlık Likert ölçeğinde ("küçük ölçüde"den, "büyük ölçüde"ye), yerel VET sisteminin hizmet sunumu bakımından öğrencileri yenilikçilik ve rekabet edebilirlik konularında eğitime becerisi çerçevesinde algılanan yeterliliğine dair 14 sorudan oluşmaktadır. VET yeterliğinde tek bir ölçüt elde etmek üzere toplam puanlar hesaplanmıştır. Sorular, öğrenciler, öğretmenler ve işverenlerin bakış açılarını farklı şekilde ele almak üzere formüle edilmiştir. Anket toplam puanları 14 ile 70 arasında değişmektedir ve daha yüksek puanlar, ulusal mesleki eğitim ve öğretimin algılanan yeterliliğinin yüksek olduğunu göstermektedir.

2.3. İstatistiksel Analiz

Tanımlayıcı istatistikler sıklıklar, ortalamalar ve standart sapmalar olarak ifade edilmiştir. Çalışmanın amacına ulaşmak için, işveren ve öğretmenlerin VET yenilikçiliği ve uluslararası rekabet gücü algılarında farklılıkları değerlendirmek için iki tane Kruskal-Wallis testi hesaplanmıştır. Benzer şekilde, katılımcı öğrenci örneklerinde de aynı amaca ulaşmak amacıyla tek yönlü bir ANOVA kullanılmıştır.

3

SONUÇLAR

3.1. Tanımlayıcı istatistikler

Tablo 1, katılımcı gruplara göre cinsiyet dağılımını ve IceVET ülkelerindeki mesleki deneyim yıllarının (sadece öğretmenler ve işverenler için) ortalama ve standart sapmasını göstermektedir. İlave olarak, öğrencilerin katılımcı ülkeler arasında sınıf gruplarına göre dağılımı da Tablo 2'de gösterilmektedir.

Tablo 1. IceVET ülkelerine ve gruplara göre cinsiyet dağılımı ve mesleki deneyim

Gruplar	Ülkeler									
	Yunanistan		İtalya		Polonya		İspanya		Türkiye	
	Erkek	Prof. Den.	Erkek	Prof. Den.	Erkek	Prof. Den.	Erkek	Prof. Den.	Erkek	Prof. Den.
İşverenler	11	3.05 (1.10)	18	2.70 (1.03)	13	2.30 (1.26)	14	1.85 (1.09)	13	3.75 (.97)
Öğrenciler	32	/	39	/	29	/	25	/	50	/
Öğretmenler	3	3.47 (0.86)	13	4.17 (1.02)	16	3.33 (1.30)	26	2.00 (1.05)	27	3.03 (1.10)

Not. Prof. Den. = Mesleki deneyim yılı. Prof. Den. için, ortalamalar (ve standart sapmalar) gösterilmiştir. Her ülkeden dahil olan N = 50 öğrenci, N = 20 işveren ve N = 30 öğretmen.

Tablo 2. IceVET ülkeleri arasında öğrencilerin sınıf gruplarına göre dağılımı

Sınıf	Ülkeler				
	Yunanistan	İtalya	Polonya	İspanya	Türkiye
1	23	0	6	28	13
2	27	29	21	22	15
3	0	21	23	0	22

Son olarak, katılımcıların ve milliyetlerin genelindeki ulusal VET sisteminin yenilikçiliği ve rekabetçiliği (uygulanmış anket toplam puanları ile ölçüldüğü şekliyle) hakkındaki algının ortalama ve standart sapmaları Tablo 3'te gösterilmektedir.

Tablo 3. Gruplar ve milliyetlerdeki VET sisteminin Yenilikçiliği ve Rekabetçiliği hakkındaki Algının Ortalama ve Standart Sapmaları

Gruplar	Milliyetler											
	Yunanistan		İtalya		Polonya		İspanya		Türkiye		Toplam	
	Ortalama	SS	Ortalama	SS	Ortalama	SS	Ortalama	SS	Ortalama	SS	Ortalama	SS
İşverenler	63.05	1.05	49.10	8.16	48.99	3.35	44.20	3.61	48.80	8.42	50.83	8.51
Öğrenciler	47.58	8.28	45.90	10.24	47.18	3.80	48.88	2.95	46.02	9.77	47.11	7.66
Öğretmenler	59.00	6.75	48.10	11.54	57.47	3.05	53.60	2.27	48.80	8.70	53.40	8.48

Uygulanmış anketteki toplam puanla ölçülen Yenilikçilik ve Rekabet Edebilirlik Algısı

3.2. IceVET ülkelerindeki katılımcı gruplar arasındaki karşılaştırmalar

Çalışmanın amacına ulaşmak için, işveren ve öğretmenlerin VET yenilikçiliği ve uluslararası rekabet gücü algılarında farklılıkları değerlendirmek için iki tane Kruskal-Wallis testi hesaplanmıştır. Kruskal-Wallis testi öğretmenlerin milliyetler arasındaki algılarında genel olarak istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğunu ortaya koymuştur; $\chi^2(4)=45.125$, $p<0.001$ ortalama derecesi İtalyan öğretmen için 53.57, İspanyol öğretmen için 66.75, Polonyalı öğretmen için 99.52, Türk öğretmen için 49.88 ve Yunan öğretmen için 107.78'dir. Daha ayrıntılı olarak, düzeltilmiş p değerleri ile yapılan ikili karşılaştırmalar, Polonyalı öğretmenlerin VET sistemlerini İtalyan ($U = -45.95$, $p < 0.001$) meslektaşlarına, İspanyol meslektaşlarına ($U = -32.77$, $p < 0.05$) ve Türk meslektaşlarına ($U = 49.63$, $p < 0.001$) kıyasla daha rekabetçi ve yenilikçi eğitim sağlamada daha etkili olarak algıladıklarını göstermiştir. Benzer şekilde, Yunan öğretmenler, yerel VET sistemini, İtalyan ($U = -54.22$, $p < 0.001$), İspanyol ($U = -41.03$, $p < 0.01$) ve Türk ($U = -57.90$, $p < 0.001$) meslektaşlarınınkinden daha yeterli olarak tanımlamışlardır. Son olarak, öğretmenlerin Yunan ve Polonyalılar arasında mesleki eğitimin kalitesinin değerlendirmesinde bir fark bulunamamıştır ($U = -8.27$, $p = 1.00$).

IceVET konsorsiyumunun bir parçası olan ülkelerden gelen işverenler arasındaki VET sistemi yeterliliği algılarındaki farklılıkları araştırmak için ek bir Kruskal-Wallis testi yapılmıştır. Öğretmenlerin bakış açısına benzer şekilde, Kruskal-Wallis testi, işverenlerin menşe ülkeleri arasındaki algılarında genel olarak anlamlı bir fark olduğunu göstermiştir; $\chi^2(4)=53.293$, $p<0.001$, ortalama derecesi İtalyan işveren için, İspanyol işveren için 25.95, Polonyalı işveren için 45.65, Türk işveren için 45.32, ve Yunan işveren için 90.00. Daha ayrıntılı olarak, düzeltilmiş p değerleri ile yapılan ikili karşılaştırmalar, Yunan işverenlerin VET sistemlerini İtalyan ($U=-44.43$, $p<0.001$) meslektaşlarına, Polonyalı meslektaşlarına ($U=44.35$, $p<0.001$), İspanyol meslektaşlarına ($U=-64.05$, $p<0.001$) ve Türk meslektaşlarına ($U = 49.63$, $p < 0.001$) kıyasla daha rekabetçi ve yenilikçi eğitim sağlamada daha etkili olarak algıladıklarını göstermiştir. Analiz milliyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını ortaya koymuştur.

En sonunda, anketin yapıldığı sırada IceVET ortak ülkelerindeki öğrencilerin katıldığı VET sistemi hakkındaki algılarındaki ulusal farklılıkları araştırmak üzere tek yönlü bir ANOVA yapılmıştır. Şaşırtıcı bir şekilde, öğrencilerin VET sisteminin yeterliliği konusundaki algılarında milliyetler arasında bir fark görülmemiştir ($F(4,245)=1.286$, $p=0.28$). Farklı kökene sahip öğretmen ve işverenlerin algılarında bulunan istatistiksel olarak anlamlı farklılıklara rağmen, tüm katılımcı ülkelerden gelen öğrenciler, ulusal VET sistemlerinin rekabet gücü ve yenilikçilik konularında etkin bir eğitim sağlamadaki yeterliliğini hiçbir farklılık göstermeksizin değerlendirmişlerdir.

4 TARTIŞMALAR VE SONUÇLAR

Her şeyden önce, Mevcut araştırma analizinin sonuçları, Yunan ve Polonyalı öğretmenler, İtalyan, İspanyol ve Türk meslektaşlarına nazaran yerel mesleki eğitim sistemlerini, öğrenciler arasında belirli eylemlerle (örneğin, telif hakkı ve patent koruması eğitimi, tasarım becerilerinin geliştirilmesi, güncellenmiş teknolojik eğitim ve öğretim) yenilikçiliği ve rekabetçiliği teşvik etmek için daha odaklanmış bulduklarını göstermiştir. Böyle bir sonuç, göstermektedir ki, AB'nin üye ülkeler arasında yüksek kaliteli mesleki eğitimi teşvik etme çabalarına rağmen, tüm VET sistemleri aynı derecede bilgiye ve en azından VET öğretmenlerinin bakış açısına göre rekabetçi ve yenilik odaklı bir işgücünü eğitmek için gerekli teknolojik araçlara sahip değildir. Yunan işverenler, ulusal VET sistemini, diğer ülkelerden gelen meslektaşların algılarına kıyasla daha rekabetçi ve yenilikçi bir eğitim sağlamak olarak algıladığına göre, bu kaygı bir şekilde yapılan ikinci analizde doğrulanmış gibi görünüyor. Aynı zamanda, öğretmenler ve işverenlerin bakış açıları arasındaki önemli farklılıklara rağmen, öğrencilerin ulusal VET sistemlerinin kalitesinde hiçbir farklılık göstermeyecek ilginçlikte puanladıkları da unutulmamalıdır. Öğrencilerin VET kuruluşlarına karşı tutumları, işgücü piyasası ile doğrudan deneyimleme eksikliğinden makul derecede etkilenebilir. Bu en azından, Polonyalı ve Yunan öğrencilerin, öğretmen ve işverenlerin bakış açılarını kendi ülkelerinden yansıtan ulusal VET sistemlerini diğer ülkelerin sağladıklarını karşılaştırıldığında niye daha etkili bir eğitim olarak değerlendirmemiş olduğunu kısmen açıklayabilir.

Menşesi ülkesinden bağımsız olarak, öğrenci, öğretmen ve işveren örnekleri tarafından bildirilen genel algı ile karşılaştırılarak son bir anekdot değerlendirmesi yapılabilir. Öğrencilerin, öğretmenlerin ve işverenlerin bildirdiği anket toplam puanlarının ortalamaları (Tablo 3'e bakınız) arasındaki betimsel bir karşılaştırma, VET sistemlerinin öğrencilerin öğretmenler arasında yenilikçilik ve rekabet edebilirliğe yönelik eğitim vermedeki etkinliği konusunda daha olumlu bir karar verdiğini ortaya koymuştur. Bu sonuç, öğretmenlerin mesleki eğitimi, en azından katılımcı işverenlerin bildirdiğine göre, işgücü piyasasına fiilen başarılı bir şekilde erişmeleri için öğrenciler üzerinde daha etkili olarak değerlendirme eğiliminde olduklarını öne sürdüğü için kayda değerdir. Bununla birlikte, bu argüman, üç katılımcı kategorisinin örneklerinin küçük boyutları göz önüne alındığında dikkatle yorumlanmalıdır. Ayrıca, katılımcıların her tipolojisinin bakış açısını daha iyi yakalamak adına özel içerik isteyen bazı sorular yer aldığından dolayı her gruba uygulanan anketler tam olarak karşılaştırılmamaktadır.

BİLDİRİMLER

Bu araştırma Erasmus + Stratejik Ortaklık Projesi tarafından, IceVET - VET ile rekabetçi Avrupa ile entegrasyon başlıklı, 2017-1-TR01-KA202-046543 sayılı Hibe Anlaşması kapsamında desteklenmiştir. Bu materyalde ifade edilen görüşler, bulgular ve sonuçlar veya tavsiyeler yazar(lar)a aittir ve fon veren kurumun görüşlerini yansıtmayabilir.

KAYNAKLAR

1. G. Bosch, ve J. Charest, "Vocational training and the labour market in liberal and coordinated economies," *Industrial Relations Journal*, cilt. 39, no. 5, s. 428-447, 2008.
2. H. Ertl, "European Union policies in education and training: the Lisbon agenda as a turning point?," *Comparative Education*, cilt. 42, no. 1, s. 5-27, 2006.
3. Avrupa Konseyi, Lizbon Avrupa Konseyi 23 ve 24 Mart 2000. Başkanlık Kararları, 2000. Çevrimiçi olarak mevcuttur: http://www.europarl.europa.eu/summits/lis1_en.htm?textMode=on (erişim tarihi 20 Nisan 2019)
4. M.L. Lin, "Challenges and Opportunities for Technical and Vocational Education and Training in the local communities: Education and Labour Market for Young People," *International Journal of Social Science Studies*, cilt. 7, no. 3, s. 1-15, 2019.
5. P. Toner, "Innovation and vocational education," *The Economic and Labour Relations Review*, cilt. 21, no. 2, s. 75-98, 2010.
6. D. Morselli, *Enterprise Education in Vocational Education. A Comparative Study Between Italy and Australia*. UK: Palgrave Macmillan, 2015.
7. Avrupa Politika İşbirliği (ET2020 çerçevesi). Çevrimiçi olarak mevcuttur: https://ec.europa.eu/education/policies/european-policy-cooperation/et2020-framework_en. (erişim tarihi 20 Nisan 2019).
8. VET IceVET yoluyla rekabetçi Avrupa ile entegrasyon. Çevrimiçi olarak mevcuttur: <http://www.icevet.eu> (erişim tarihi 20 Nisan 2019).
9. G. Chiassese, T. Aşçı, D. Taibi. (2016). Comparing Labour Market Expectations and VET Qualification in the NecVET European Project. The IAFOR International Conference on Education – Hawaii-USA 2016 1 (1), 249-264.